

Vinterfåglar in på knuten

FÅGELBORDSRÄKNINGEN 23–26 JANUARI 2009

Tack för ditt bidrag!

Nytt rekord för fågelräkningen 23–26 januari 2009

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Talgoxen är den ohotade kungen av svenska fågelbord. Under räkningen sista helgen i januari rapporterades det drygt 111 000 talgoxar i landet. Det innebär att i genomsnitt var sjunde fågel som rapporterades var en talgoxe. Totalt kom det in rapporter om 759 490 fåglar. Det är det mesta hittills under räkningens fyraåriga historia. Värt att notera är även att fågellivet speglar klimatet. Flera arter övervintrar idag betydligt nordligare än tidigare.

Trots att årets fågelmatarhelg den 23–26 januari präglades av mildt väder i stora delar av södra Sverige, och därmed färre fåglar vid fågelborden, blev slutsumman den högsta hittills, nästan 760 000 individer. Som jämförelse kan nämnas att det 2008 räknades drygt 555 000 och 2007 drygt 640 000 fåglar. Den främsta orsaken till det goda resultatet är att antalet rapportörer ökat. I år bidrog ca 12 100 personer med rapporter.

Liksom i fjol deltog även våra nordiska grannländer i evenemanget. Precis som i Sverige toppas de norska och finska listorna av talgoxe. I Danmark ligger talgoxen på tredje plats efter pilfink och koltrast. Över huvud taget visar topplistorna stor samstämmighet de nordiska länderna emellan. En sammanslagen nordisk lista får följande fem arter i topp: talgoxe, blåmes, grönfink, pilfink och skata.

Invasionsfåglar

Jämfört med 2008 gjorde en invasionsfågel en storstilad återkomst vid fågelborden. Det var gråsiskan som tog sig in på femte plats (64382 ex.) efter att förra året inte blivit bättre än 28:e (2253 ex.). Bakom denna markanta förändring döljer sig det faktum att gråsiskan i naturen är ganska starkt knuten till en viss födokälla, i första hand björkfrön. Under år med gott om björkfrön har gråsiskorna mycket mat ute i naturen och stannar då också kvar ganska långt norrut. Är det däremot ont om björkfrön, ger de sig av både söderut och in till bebyggelsens fågelbord. Denna vintern började björkfröna tryta just i samband med räkningshelgen. Det innebar att det var mycket gott

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Gråsiskan uppvisade den största ökningen från 2008 till 2009.

Taigatrasten i Vallentuna, Uppland hade dukat bord hela vintern.

om gråsiskor vid fågelborden i norra och mellersta Sverige, medan de var ganska ovanliga i söder. Dit nådde gråsiskeinvasionen först i februari månad.

Andra invasionsfåglar som uppträdde förhållandevis talrikt var sidensvans (18611 ex.) och domherre (30311 ex.).

Klimatförändringar påverkar fåglarna

Åtminstone fram till räkningshelgen var vintern 2008/2009 ganska mild i större delen av landet. Det var först efteråt som det blev kallt på många håll, och februari var enligt SMHI den kallaste i Norrland på 15 år. Den kylan kan säkert ha orsakat problem för många fåglar som valt att tillbringa vintern nordligare än normalt – om nu inte fågelborden fortsatte att vara välfyllda vintern ut.

Under senare år har vi kunnat notera att arter som rödhake, koltrast, bofink och björktrast förskjutit sina respektive vinterområden allt längre mot norr. För bara 25 år sedan var rödhaken en stor sällsynthet vintertid norr om sydligaste Sveriges kustområden. Denna vinter är den faktiskt rapporterad från alla landskap utom Härjedalen. Nu kan man möjligen misstänka att det gömmer sig en och annan felidentifierad fågel bland rödhakerapporterna, men ser vi till den betydligt mera lättbestämda koltrasten är mönstret detsamma: Den fanns denna vinter kvar rikligt långt norrut.

Tanken är att fågelräkningen "Vinterfåglar in på knuten" skall fortsätta många år framöver, och med tiden kan denna enkla räkning bli till ett värdefullt dokument som, genom vinterfåglarna, speglar klimatets förändring.

Sällsyntheter på fågelborden

Detta år uppträdde även ett par riktiga sällsyntheter vid fågelborden. En av dessa gjorde rent av sitt allra första (kända) Sverigebesök. Det var en gulbrynad sparv från östra Asien som höll till vid en fågelmatning på Järvafältet utanför Stockholm. På två andra fågelbord, ett i Uppland och ett i Skåne, fanns stationära taigatrastar. Även taigatrasten är en asiatisk fågel som häckar i den sibiriska taigan och tillbringar vintern längre söderut i Asien. Båda dessa taigatrastar lät sig väl smaka av utlagda äpplen.

30-i-topp-listan

(förra årets placering inom parentes)

	Antal	Procentuell förändring mot förra året (indexera)
1. Talgoxe (1)	112198	- 4
2. Blåmes (3)	76440	+ 5
3. Pilfink (4)	69946	+ 6
4. Grönfink (2)	66103	- 13
5. Gråsiska (28)	64382	+ 2484
6. Gulspurv (5)	48515	+ 4
7. Skata (6)	35435	- 5
8. Domherre (9)	30311	+ 36
9. Koltrast (10)	26986	+ 44
10. Kaja (8)	26125	+ 14
11. Gråspurv (11)	26077	+ 13
12. Sidensvans (18)	18611	+ 352
13. Nötväcka (11)	17809	+ 14
14. Entita (12)	12241	+ 6
15. Större hackspett (14)	10288	+ 8
16. Kråka (13)	9822	- 7
17. Talltita (15)	9217	+ 8
18. Grönsiska (17)	8871	+ 9
19. Svartmes (19)	8648	+ 75
20. Nötskrika (16)	8081	- 2
21. Bergfink (24)	7299	+ 100
22. Bofink (23)	6903	+ 84
23. Stjärtmes (21)	6765	+ 57
24. Björktrast (30)	5306	+ 219
25. Stenknäck (22)	5089	+ 30
26. Tamduva (20)	5016	+ 13
27. Steglits (26)	4522	+ 52
28. Rödhake (25)	4413	+ 36
29. Råka (27)	3120	+ 13
30. Tofsmes	3052	ingen uppgift

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Antalet rapporterade rödhakar per landskap 23–26 januari 2009.

Bli medlem!

Vill du lära dig mera om fåglar och samtidigt stödja arbetet med fågelskydd i Sverige och utlandet? Bli då medlem i Sveriges Ornitologiska Förening! Medlemskap kostar 150:-/år och då får man fyra nummer av vår tidning *Fågelvännen*. I *Fågelvännen* hittar du intressant läsning om fågelmatning, holkbygge, trädgårdsfåglar, fågelflyttning samt fotoreportage och mycket mer. Tidningen riktar sig främst till dig som är intresserad av fåglarna i vår närhet.

Hos SOF:s butik Naturbokhandeln på Öland har du som medlem specialpris på ett urval av sortimentet och får dessutom månatliga erbjudanden. Vill du ha mer information om medlemskap? Ring medlemservice tel: 0485-44440!

PG PlusGiro

Meddelande till betalningsmottagaren

Jag vill bli medlem i SOF och få tidskriften *Fågelvännen* fyra gånger om året för 150 kr.

INBETALNING/GIRERING B

Kod 1

Till PlusGirokonto
19 94 99-5

Betalningsmottagare (endast namn)

**Sveriges Ornitologiska
Förening**

Avsändare (namn och postadress)

MEDELLENDE KAN INTE LÄMNAS PÅ BAKSIDAN

Svenska kronor

öre

Från PlusGiro/personkonto (vid girering)

150.00

#

#

1994995#06#

Priser

Vi har lottat ut fina priser bland deltagarna i *Vinterfåglar inpå knuten*. Priserna kommer från Naturbokhandeln.

**Kikare Swift Warbler 8x42
+ Nordens fåglar + anteckningsbok**
Märta Bohman, Frösön

Sångfåglar CD-bok med 49 fåglars sång
Maria Dahlgren, Bjuv
Eva-Lisa Persson, Ängelholm
Leif Henriksson, Borås
Inga Gran, Aspabruk

Mata fåglar av Niklas Aronsson
Bo och Marita Scullman, Tranås
Lena Holmström, Orsa
Kerstin Rabo, Norrtälje
Yvonne Nilsson, Niemisel
Mari-Anne Krånglin, Backe

Omslagsbild: Rödhaken tillbringar vintern allt längre norrut och rapporterades från alla landskap utom Härjedalen.

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

NATURBOKHANDELN

För naturligt nyfikna

Ljudbok: Sångfåglar
Den första svenska ljudboken där man enkelt och bekvämt lär sig känna igen 49 av de vanligaste fågelarterna på enbart sången – helt utan förkunskaper. Ingvar Storm från Sveriges Radio berättar för dig vad du skall lyssna efter för att skilja fåglarna åt. Pris: 298 kr.

Nordens Fåglar
Njutkommen bok för dig som vill ha ett begränsat urval av nordiska fåglar! Innehåller både foton och teckningar, och med en omfattande text som saknar motstycke bland övriga fälthandböcker. Pris: 268 kr.

Naturbokhandelns kikarguide!
Vi hjälper dig i ditt kikäval! Beställ gratis vår kikarguide och katalog.

Att välja kikare

www.naturbokhandeln.se
Telefon: 0485-444 40
E-post: order@naturbokhandeln.se

